

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XXI. Certus, Certum, Certioratio, v. infra verbo jus, axiom. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

II.

Quod celeritatis beneficio inventum est, non subdendum injuriis tarditatis. Jac. Cuiac. in *parat. Cod. si de moment. poss. fuer. appell. § lib. 1. obs. 20.* Unde est, quod a sententia in summario (ut Dd. loquuntur) possessorio lata, non liceat nec appellare nec leuiter. Carprov. p. 1. *constit. 19. de f. 24.*

III.

Celeritas in belli, tarditas in pacis negotiis praevalet. Perez. *Cod. de Comit. rei milit. n. 7.*

CAP. XX.

De Censu.

Axioma I.

Pet receptionem Canonis & Censui probatur Dominium l. 19. C. de R. V. Brunnem. ad l. 20. C. de Agric. & Censu. n. 1.

II.

Ob sterilitatem vel bellicos tumultus ad remissionem Canonis Emphyteuta agere non potest, nisi plane fundo uti non possit; Canon enim non pro fructibus, sed in recognitionem domini datur. Brunnem. ad l. 16. C. de omni agro deserto l. 3. C. de fund. patrimon. ibique Brunnem. n. 1.

CAP. XXI.

Certus, Certum, Certioratio, v. infra verbo quis, axiom. 2.

Axioma I.

Certis modis contrahitur obligatio & dissolvitur. l. exceptiones 7. §. 1. de Except. l. 52. de O. & A. l. 44. §. 1. vers. placet. *Eod.* Et hac decidendi ratio Imp. Diocletiano & Maximiano valde est familiaris, ut adparet ex l. 20. C. de pact. l. 5. C. de pact. conv. l. 8. Cod. de ingen. manum l. 7. Cod. de senent. & interloc. l. 12. & l. 13. C. de probat. Ubi ratio quidem ista est criptica, sed tamen arguta. Dn. D. Bittch. in *Comm. MS. add. l. 13. §. l. 8.* ibi: certi sunt modi quibus matrimonium dirimitur. ff. de his qui sui Sic sunt certa Vasallorum servitia, nec ultra Vasallus compelli potest. Heig. 1. *quest. 18. n. 15.* certi etiam modi quibus feudum amittitur. 2. f. 23. si certa & recepta sunt excusationum & immunitatum cause. l. 2. §. 7. ff. de vac. & excus. mun. Unde quia sunt certi modi ut constituenda, ita & tollenda obligationis, etiam necessum fuit ita definiri: Hinc ita colligere licet, quemadmodum Marcus Tullius pro Cecin. Si per has rationes liberari majores voluerunt, intelligimus alio modo noluisse nos liberari, Cuj. in *recit. C. ad l. 5. C. de pact. p. 49.*

II.

Paria sunt quem esse certum vel posse certificari. Steph. Bertrand. *conf. 218. n. 15. lib. 2.* Alberic. de Rolat. in l. si quis in gravi §. si quis ignorans. num. 3. ad SC. Syllan. Adr. Gylman. 4. *vor. 27. num. 102.* certior autem factus non dicitur, cui

non omnes rei circumstantiae atque causa dilucide sunt expositae, Tiraq. de *retr. prox. §. 36. gloss. 2. n. 30. per Clem. causam 3. ubi Imola de Elect. c. concertationi. §. ubi gloss. verb. stiterit de appellat. in 6. Welf. f. 1. conf. 43. num. 30.* Ea tamen facta non praesumitur. Bald. in l. 1. n. 4. C. ad SC. Velley. per li. sciendum 30. de Verb. Obl. Est enim Facti Jaf. in *Auch. sacramenta. C. si advers. vendit. num. 55.* Facta autem non praesumuntur, sed probantur l. asseveratio 10. C. de non num. pecun. Et est certioratio solennitas extrinseca Jaf. *praeal. loco n. 59.* quae nunquam praesumitur l. quaecunque 13. §. fin. de publ. in rem. Welf. p. 1. *conf. 23. n. 9.*

III.

Actiones nostrae certa esse debent. Hac sententia non modo a Jurisconsultis, sed & Theologis probatur. Eleganter P. Martyr in *Comm. 1. ad quest. D. Paul. ad Corinth. cap. 9. vers. 26. p. 123.* ubi ex his docetur, inquit, actiones nostras non oportere vagas & incertas esse, cum perpetuo ad praestitutum finem dirigenda sint: nisi velimus frustra sudare. Liberant ictus pugiles, ne illis pereant, quibus nos non debemus esse minus diligentes in nostris rebus ad justum finem detorquendis. Non est tantum verbis, sed re ipsa praestanda quod profitemur. Hoc ergo licet in omni actione humana procedat, cum primis tamen in actionibus judicialibus locum sibi vindicat, praesertim ubi in criminalibus versamur; hic enim vel maxime certum auctorem esse oportet, nec temere in criminibus decet vagari. l. 16. de dolo. ubi vid. Cuiac. in *Paul. lib. 15. ad Ed. l. 7. de injur.*

IV.

CERTUS qui est, amplius certiorari non debet, sicut nec is qui semel certioratus est, l. in fin. de act. empt. vend. ubi gloss. verbo qui non ignoravit. quia certioratio sit ad finem, ut quis sciat; ergo si scit, non requiritur certioratio, l. 16. ubi gloss. verb. imputari. C. de Ep. aud. l. qui jure 7. de test. mil. l. 5. ff. de action. emt. cap. cum qui 31. de regulis juris, lib. 6. gloss. verb. cognoverunt. in princ. in cap. cum inter 18. de elect. Tiraq. de *retractu. lig. gloss. 2. §. 36. num. 24.* Rimin. jun. *conf. 238. nu. 37. volum. 3.* Gemin. *consil. 23. num. 5.* ubi ampliat in actibus de sui natura prohibitis, quia sufficit, ut quis sciat quomocunque, etiam si non sequatur intimatio prohibitionis; & num. 13. vers. item quando. ampliat, ut procedat etiam in casibus, in quibus requiritur insinuatio, & intimatio, quando quis habet plenam notitiam, quia non requiritur alia certioratio, & intimatio. *Surd. conf. 272. num. 12. & decis. 288. num. 44.* Menoch. *consil. 825. num. 11. lib. 9.* Theaur. *decis. 221. in fine.* Card. Tusch. *practic. concl. tom. 1. lit. C. concl. 198. à princ.* Joan. Bapt. Costa de *scientia & ignorantia, inspect. 70. per tot.* Stephan. Gratian.

tian. *discept. forens. tom. 4. c. 478. num. 3.*
 Alphons. de Narbon. *lib. 17. gloss. 5. n. 7. tit. 18. lib. 4. Recop.* Adde Bald. in *l. Celsus. pag. 3. num. 22. de usucap. Wefenb. p. 2. consil. 52. n. 7.*]

Declara multipliciter cum Alex. *conf. 27. Viso themate, in princip. lib. 6. §. conf. 138. Viso puncto, lib. 7.* Anton. Fab. in *rat. decid. ad l. 4. de pign. act.* ut scilicet quando denunciatio, intimatio, vel certioratio fit solum ad finem, ut quis sciat, tunc sufficiat, quod quis sciat, & isto casu certus non debet certiorari; si vero certioratio est de substantia vel forma, [ut aliquid fiat vel non fiat, post Azon. & Bartol. *Medius part. 2. jur. Lubec. tit. 2. artic. 28. n. 22.*] prout quando lex mandat denunciari, aliàs actus sit nullus, tunc non sufficit scientia, sed debet fieri denunciatio ei, qui certus est. Vel alio modo, ut scilicet quando notificatio & intimatio fit, ut quis reddatur certus de aliquo, tunc si ipse, cui debet fieri, sciat aliunde, non sit necessaria alia notificatio, vel certioratio; si vero fiat ad incitandum notificatum, ut aliquid faciat; vel ad prohibendum, ne aliquid faciat, tunc non sufficiat scientia; & quando res esset dubia, an sit facienda ad effectum notificandi, ut sit certus, an vero incitandi, ut aliquid faciat, vel non, in dubio presumitur ut certus reddatur, adeò quod si sciat aliunde is, cui debet fieri notificatio, tunc non sit necessaria. Vel denique distingui potest aut intimatio vel denunciatio requiritur ad commodum denunciantis, aut requiritur ad commodum denunciati. Primo casu, si ad commodum denunciantis, tunc si agitur, ut ex notificatione jus acquirat, vel ut notificatus poenam, vel moram incurrat, non sufficit sola scientia notificati; si vero agitur solum, ut notificatus incidat in malam fidem, sola scientia sufficit. [fac. text. *l. 3. §. 6. de lib. hom. exhib.* ubi is, qui nescit apud se esse hominem liberum, dolo malo carere, sed ubi certioratus retinet, dolo malo non carere dicitur.] Si vero agitur, ut fiat denunciatio ad commodum ejus, cui denunciatur, semper sufficit sola scientia, refert Card. Tusch. *dict. concl. 199. n. 8. cum seqq.* Limitatur tamen regula principalis, quando præter scientiam factum requiritur, *l. denunciante 17. §. quid ergo. ff. ad leg. Jul. de adulter.* Ripa in *cap. cum M. Ferrariensis 9. num. 166. de constitut.* Joan. Bapt. Costa de *inspect. 70. num. 9. Surd. consil. 371. num. 73. Fach. 1. contr. 35.*

V.

[Certum dicitur, cujus species vel quantitas, quæ in obligatione versatur, aut nomine suo aut ea demonstratione quæ nominis vice fungitur, qualis quantitas sit, ostenditur. *l. certum 6. de reb. cred. l. stipulationum. 2. §. 1. de Verb. Obligat. §. incertis. 25. vers. sub certa demonstratione. §. 29. vers. nomina Inst. de legat. (v. infra de Expresso) Regner. Sixtin. inter Consil. Marpurg. cons. 11. vol. 1. num. 10.*] vel etiam id quod fit per relationem ad aliud certum, *l. ubi autem. 75. §. illud. 4. ubi Jason. not. 1. ff. de Verb. Oblig. l. 14. de constit. pec. l. 2. §. ult. si pars hered. pet. l. 1. §. tot. tit. C. de sentent. quæ sine cert. quant. cum paria sint aliquid esse certum se vel per relationem ad aliud, l. asse toto 77. ubi Dd. de hered. instit. Exemplum elegans in *l. hac venditio. 7. §. 1. ibique Mudæus pag. 92. num. 1. de contrab. emt. Wef. p. 1. cons. 4. num. 7.*] Vincent. Caroc. *sing. 301.* ubi intelligit si simpliciter certum aliquid lex requirat, secus si certum & expressum, quo casu ait non sufficere per relationem, nec in genere [Unde & certum dicitur non solum id quod proprio nomine appellatur, sed etiam quod nomine officii vel alia demonstrationis designatione. *l. quoties 9. §. si quis 8. de hered. instit. Paris. cons. ult. num. 46. §. seq. lib. 3.* Deinde certum quid esse potest vel ratione speciei, vel ratione nostri, *§. 6. Instit. de V. O. l. 7. §. de contr. empt. C. l. A. de contro. empt.* Sufficit enim aliquod actum fuisse per rerum naturam, etsi nobis fuerit ignotum, *d. §. conditiones. 6. de V. O. l. respiciendum 38. de reb. credit.* non tamen ita certum videtur esse, cujus quantitas aliunde metienda est, quam quod à contrahentibus exprimitur. Licet enim lege certà usurarum justa quantitas definita sit, non sufficit tamen de usuris tantum pacto convenisse: nam nisi certa summa vel quantitas usurarum expressa sit, non poterit à Creditore pignus usurarum nomine retineri. *l. 22. C. de usur. Perez. C. de fiscal. usur. n. 7.**

VI.

Certum tenendum & incertum dimittendum, quia quod certius est, tutius est. *Spec. de actore. vers. porro. vid. can. si quis 4. §. 1. in fin. dist. 7. de poenit. Meichner. tom. 3. decis. 6. num. 69.*] Nunquam autem temere certa pro incertis dimittenda sunt, *l. cum Titia 55. ff. ad leg. Falcid. l. non quemadmodum 35. ff. de judic. l. si idem u. §. 1. de jurisdict. l. 1. de in lit. jurand. l. pactum 17. C. de pact. Steph. Gratian. discept. forens. tom. 5. c. 884. n. 28.*

CAP.